

## ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОКАЗНИКАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Вінницький національний технічний університет, Факультет менеджменту

### *Анотація*

*Розглянуто особливості комплексного управління фінансовими показниками діяльності підприємств та обґрунтовано його практичну цінність для товариств з обмеженою відповідальністю*

### Ключові слова:

Фінансова діяльність підприємства, товариство з обмеженою відповідальністю, управління фінансовою діяльністю підприємств, показники фінансової діяльності, фінансова стійкість

### *Abstract*

*The features integrated management of financial performance of enterprises and proved its practical value for limited liability companies*

### Keywords:

The financial activities of the company, limited liability, financial management companies, financial indicators of financial stability

В умовах фінансово-економічних потрясінь для вітчизняних підприємств характерні такі проблеми: неплатоспроможності, відсутність замовлень на виробництво продукції, недостатнє цільове фінансування програм підтримки підприємництва [1-2], надмірний податковий тягар [3]. Це спонукає менеджерів більш глибоко вивчати фінансово-господарський стан підприємства і виявляти правдиві причини виникнення кризової ситуації.

Кризовий стан фінансів у компанії жадає від менеджерів проведення ряду нетрадиційних заходів з метою подолання сформованої ситуації. В умовах внутрішньої кризи менеджмент підприємства здобуває цілий ряд особливостей у порівнянні з нормальним станом і стабільною діяльністю компанії. Правильне використання доступних засобів і розробка необхідних у конкретній ситуації управлінських дій можуть дозволити перехід від спаду до розвитку і запланованого темпу зростання фінансових показників [4-7].

Останнім часом в Україні зберігається стійка тенденція щодо збільшення кількості фінансово нестійких підприємств. Як наслідок, найбільша кількість позовних заяв до судів надходить у зв'язку із банкрутством підприємств. Водночас банкрутство підприємства та його ліквідація означають не тільки збитки для його акціонерів, кредиторів, виробничих партнерів, споживачів продукції, а й зменшення податкових надходжень у бюджет, збільшення рівня безробіття, що, в свою чергу, може стати одним із чинників макроекономічної дестабілізації. Суттєвим є те, що серед підприємств, справи про банкрутство яких знаходяться на розгляді, дуже багато таких, які тимчасово потрапили у скрутне становище. Вартість їхніх активів набагато більша за дебіторську заборгованість. За умов санації (оздоровлення) чи реструктуризації ці підприємства можуть розрахуватися з боргами і успішно функціонувати далі.

Нехтування проблемами формування та ефективного управління фінансовими показниками діяльності підприємства, ігнорування світовим досвідом управління ними на рівні господарюючого суб'єкту може надто дорого коштувати підприємству. Виникнення проблеми у цьому напрямку може призвести не тільки до збитків, що зменшує поточний фінансовий результат господарювання, але й до більш вагомих наслідків – втрати іміджу та конкурентних переваг, періодичної або стійкої неплатоспроможності, часткової або повної втрати власного капіталу і навіть банкрутства підприємства.

Метою управління фінансовими показниками діяльності товариств з обмеженою відповідальністю (ТОВ) є отримання ключових параметрів, які дають об'єктивну та всебічну оцінку його фінансово-господарської діяльності та фінансового стану, дозволяють визначити не лише конкретні шляхи покращення організації фінансової роботи на підприємстві, але й забезпечити інвестиційну привабливість та конкурентоспроможність на ринку.

Подоланню проблем фінансово-господарської діяльності та управління фінансовим станом ТОВ буде сприяти введення в практику і забезпечення дієвості механізму комплексного управління фінансовими показниками діяльності підприємств. При цьому одним з головних завдань є підвищення точності, гнучкості та оперативності управління ними [8].

Значимо, що у цьому напрямку проводиться досить багато наукових досліджень, але процес створення та використання методів моделювання при управлінні фінансовими показниками діяльності підприємств відбувається досить повільно. Безперечно цьому, в першу чергу, сприяють: широке застосування адміністративних методів управління фінансово-господарською діяльністю на більшості вітчизняних підприємств, відсутність єдиної методики управління та інструментарію моделювання фінансових показників.

Для подальшого удосконалення управління фінансовими показниками діяльності підприємств першим кроком має стати зміна інформаційної бази [9]. Саме на розробку комплексного підходу до управління фінансовими показниками діяльності підприємств і необхідно звернути увагу.

Головними завданнями на даному етапі, на нашу думку, повинні бути [10]:

- обґрунтування методологічних засад управління фінансовими показниками діяльності підприємств,
- визначення критеріїв обґрунтування фінансових показників діяльності підприємства;
- дослідження існуючої практики управління фінансовими показниками діяльності підприємств у розрізі головних результативних показників, показників фінансової стійкості та інвестиційної привабливості;
- визначення шляхів удосконалення управління фінансовими показниками діяльності підприємств.

Варто зазначити, що дослідження управління фінансовими показниками діяльності підприємств за традиційною схемою не дає повної, чіткої картини їх фінансово-економічного стану і саме тому виникає необхідність проведення комплексного їх аналізу та створення його єдиної системи.

Шляхи вдосконалення управління фінансовою діяльністю підприємств пропонується здійснювати за двома напрямками [11, С. 81]:

1. Удосконалення інформаційної бази та модифікація і поглиблення аналізу та оцінки результативних показників. При цьому пропонується поєднати два види аналізу: статичний та динамічний, що дасть змогу отримати об'єктивну оцінку фінансового стану підприємств. Тобто, це дасть змогу оцінити фінансово-економічний стан підприємства не на певну дату, а за певний проміжок часу, а отже, можна проаналізувати всі фінансові показники діяльності підприємств у динаміці.

2. Зміна значущості розрахункових показників – рентабельності, фінансової стійкості, платоспроможності.

Врешті-решт, такий підхід уможливить, на наш погляд, взаємопов'язати та комплексно, системно оцінити фінансово-економічний стан підприємства.

Відомо, що оцінку фінансового стану можна об'єктивно здійснити не через один, нехай найважливіший, фінансовий показник, а тільки за допомогою комплексу, системи фінансових показників, що детально і всебічно характеризують діяльність підприємства з усіх сторін. Саме тому, варто розробити певний перелік груп фінансових показників, які необхідно розглядати згідно тієї чи іншої мети аналізу [12].

Як наслідок, виникає можливість змінити підхід до аналізу та оцінки результативних показників. Як базові показники пропонується використовувати таку схему формування головного абсолютного фінансового показника – прибутку: маржинальний прибуток – прибуток за вирахуванням постійних витрат – чистий прибуток – нерозподілений прибуток за вирахуванням дивідендів, нарахованих акціонерам до виплати на акції, та витрат на благодійні потреби – залишок нерозподіленого прибутку звітного року – загальний залишок нерозподіленого прибутку звітного та минулих років.

Комплексний аналіз фінансово-економічного стану підприємств на основі структурування їх балансу, на наш погляд, необхідно проводити з використанням таких фінансових показників як:

індикатор фінансово-економічної стійкості, індикатор платоспроможності, індикатор безпеки чи ризику. Поєднання трьох індикаторів дає змогу комплексно оцінити фінансовий стан підприємства та ступінь ефективності управління фінансовими показниками його діяльності.

Для поєднання двох груп фінансових показників – ефективності та фінансової стійкості, платоспроможності, інвестиційної привабливості пропонується згрупувати ці показники у матрицю фінансових показників першого класу (для яких існує певне нормативне значення) та другого класу (норматив не встановлюється) і поєднати їх у загальній матриці фінансових показників для комплексної оцінки фінансово-економічного стану підприємств.

В цілому, використання запропонованого підходу дозволить отримати більш повну і коректну інформацію про результати діяльності підприємства за всіма видами та напрямками діяльності і реально оцінити його комплексний фінансово-економічний стан як в поточному періоді, так і дозволить прогнозувати його на майбутнє. В подальшому, дані підходи ляжуть в основу розробки як аналітичних, так і прогнозних моделей управління фінансовими показниками діяльності підприємств.

Важливим завданням аналізу прибутку ТОВ є визначення резервів його збільшення та розробка заходів щодо їх мобілізації. Під резервами збільшення прибутку ТОВ необхідно розуміти кількісно вимірювані можливості його збільшення шляхом врахування низки чинників, а саме:

- збільшення обсягу реалізації продукції;
- зниження собівартості товарної продукції;
- поліпшення якості продукції і на цій підставі підвищення цін;
- оптимізації структури продукції;
- пошуку найвигідніших ринків збуту;
- реалізації в більш оптимальні строки;
- недопущення позареалізаційних збитків.

При цьому, використання прибутку як джерела покриття потреби підприємства у капіталі (самофінансування суб'єкта господарювання) здійснюється за такими основними напрямками, відповідно до яких і формуються основні елементи системи розподілу прибутку [11, с. 86]:

- забезпечення погашення податкових зобов'язань суб'єкта господарювання з податку на прибуток підприємств;
- обслуговування залученого у попередніх періодах власного капіталу суб'єкта господарювання;
- формування фондів - коштів та резервів для використання у наступних періодах.

Важливим завданням цільового планування та прогнозування прибутку суб'єкта господарювання на даному етапі є базове узгодження абсолютних величин фінансових ресурсів, необхідних для фінансування зазначених напрямків розподілу та перерозподілу прибутку, та цільової абсолютної величини прибутку підприємства у плановому періоді, досягнення такого узгодження, а також дотримання інших критеріїв та обмежень моделі цільового планування та прогнозування прибутку суб'єкта господарювання, що визначає її підсумкову ефективність, являється форма інтеграції та взаємоузгодження із іншими функціональними блоками моделі управління прибутком та методологічне забезпечення як сукупності фінансово - математичного інструментарію обґрунтування управлінських фінансових рішень.

Отже, фінансово-господарська діяльність підприємства включає чотири складові: виробничо-господарську, комерційну, інвестиційну, фінансову. Остання поширюється на всі його фінансові відносини та має свої особливості. Ефективне оцінювання фінансової діяльності може бути проведене за допомогою комплексного аналізу фінансово-економічного стану підприємств, що уможливить підвищити ступінь ефективності управління фінансовими показниками діяльності ТОВ.

В регулюванні фінансово-господарської діяльності сучасного підприємства відіграє прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Прибуток створює підґрунтя для активної участі всіх підрозділів підприємства у його формуванні і нарощуванні, що визначає зміст фінансової роботи на підприємстві (фінансове прогнозування та планування; аналіз та контроль виконання фінансових планів; розроблення заходів, спрямованих на поліпшення результатів фінансово-господарської діяльності).

Для досягнення основної мети аналізу фінансового стану підприємства — його об'єктивної оцінки та впливу можливостей підвищення ефективності функціонування — можуть застосовуватись різні показники фінансові аналізу.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Небава М. І. Розвиток механізмів державної підтримки малого бізнесу в Україні / М. І. Небава, А. О. Стрельбицька // Економічний простір : Збірник наукових праць. – № 28/1. – Дніпропетровськ : ПДБА, 2009. – С. 68–71.
2. Небава М. І. Механізми державного регулювання та підтримки малого підприємництва в Україні / М. І. Небава, І. Є. Шайдюк, Ю. І. Черкасова, А. В. Дмитрук // Современные проблемы моделирования социально-экономических систем. Научный информационный журнал «Бизнес информ». – 4(2). – 2010 (382). – С. 61–63.
3. Небава М. І. Тенденції розвитку малого бізнесу в умовах нового податкового кодексу // М. І. Небава, Ю. І. Черкасова / Економіка та управління підприємствами, 2011. – С. 15-21.
4. Небава М. І. Вступ до фаху. Менеджер і команда: теоретичні та практичні аспекти : Навчальний посібник / С. М. Кіз'ян, М. І. Небава, О. О. Адлер. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. – 168 с.
5. Небава М. І. Підвищені вимоги ринку праці до якості професійних практичних компетенцій менеджерів // Шляхи підвищення ефективності навчального процесу у вищому навчальному закладі / Науковий вісник Вінницького кооперативного інституту. Збірник науково-методичних праць учасників IV Всеукраїнської науково-методичної конференції. 18 грудня 2013 р. Вінниця, 2013. – С.84-88.
6. Небава М. І. Узгодженість критеріїв підготовки менеджерів з вимогами ринку праці / М. І. Небава, І. В. Заюков // Модернізація структури та змісту підготовки фахівців з менеджменту організацій і адміністрування: Матеріали Міжнародної науково-методичної інтернет-конференції. Вінниця : ВНТУ, 2013, 24 квітня 2013 року. – С. 87-92.
7. Небава М. І. Модернізація підготовки фахівців менеджерського спрямування в контексті Болонського процесу / М. І. Небава // Модернізація структури та змісту підготовки фахівців з менеджменту організацій і адміністрування: Матеріали Міжнародної науково-методичної інтернет-конференції. Вінниця : ВНТУ, 2013, 24 квітня 2013 року. – С. 6-14.
8. Момот Т. В. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансова діяльність підприємств» (для студентів спеціальності 7.03050901 – «Облік і аудит») / Т. В. Момот, Д. В. Сисоєв; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ, 2013 – 106 с.
9. Фурик В. Г. Моделювання числових параметрів показників фінансового стану підприємств // В. Г. Фурик, Н. Л. Стасюк / Матеріали 5-ої Міжнародної науково-практ. конф. «Економічна безпека підприємств. Вінниця ВНТУ6 2Універсум-Вінниця. – 2008. – С. 61-66.
10. Фурик В. Г. Фінанси підприємств. Навч. посібник для студентів економічних спеціальностей. Вінниця ВНТУ. – 2005. – 138 с.
11. Фінанси різних форм бізнесу: навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – 201 с.
12. Фурик В. Г. До питання визначення фінансової стійкості підприємств // В. Г. Фурик, К. С. Лисак, Т. В. Дремлюга / Регіональна бізнес-економіка та управління. – 2009. – № 2. С. 129-131.

### Відомості про авторів

**Фурик Василь Григорович**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

**Бальзан Марина Володимирівна**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства і виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

*Furyk Vasily*, PhD, associate professor, assistant professor of finance, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa.

*Balzan Marina*, PhD, associate professor, assistant professor of business economics and production management, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa.